

TULEWIMU RAJAD

Sisu: V. Neggo — Valvakem! Aug. Kalvi — Sügisene mets.
V. Naber — Kerjus. M. Park — Eestistagem oma nimed! R. Rebas —
Hull koer. A. Stanovitš — Vellekene. R. Rebas — Tydrukuke. V. Perna —
Lennuasjanduse arengust. Ritsikas — Esimene pool sünnipäevast. Mõista-
tuste nurk. Ringvaade. Nalju. Kirjavastuseid. Toimetusele saadetud kirjandus.

TULIEVIKU RAJAJD

EESTI KESKKOOLI- JA GÜMNAASIUMINOORSOO AJAKIRI

I aastakäik

28. november 1935

Nr. 4

VALVAKEM!

1. DETS. 1924. A. TUNGIS ÕEL VAENLANE ÖÖPIMEDUSES KALLALE MEIE VABADUSELE, TAPPES SEEJUURES UNE PÄALT MEIE MEHI, NOORI JA VANU, ISEGI NAISI JA LAPSI!

SEE OLII RÄNK HOOP MEIE NOORELE RIIGILE NING VAIKSES HARDUSES PALJASTAME OMA PÄÄD LANGENUD OHVRITE MÄLESTUSEKS.

KUID SEE KURB SÜNDMUS ON TOONUD MEILE KA PALJU HÄÄD — TA ON MEID VIINUD ARUSAAMISELE SELLEST, MIDA MEIE OLEKSIME KAOTANUD SIIS, KUI SEE NURJATU ETTEVÖTE OLEKS LÖPPENUD VAENLASE VÕIDUGA; TA ON MEID TEINUD SEESMISELT TUGEVAKS, ÄRATANUD MEID ISETEADVUSELE, ON LOONUD MEIE KAITSELIIDU MÖTTE, MIS ON HAARANUD KOGU RAHVA TEADLIKUD KODANIKUD OMA TEENISTUSSE.

1. DETSEMBRI SÜNDMUSED EI TOHI ENAM KORDUDA KUNAGI! — ON MEIE RAHVA PÜHA TÖOTUS. TAHAME SEISTA VALVEL OMA KÄTTEVÕIDETUD VABADUSE JA RIPPUMATUSE EEST! TAHAME SISENDADA JUBA MAASTMADALAST IGALE KASVAVALE EESTI KODANIKULE UHKE TEADMISE — OLEN VABA EESTI RAHVA VABA MEES JA NAINEL NING SEDA VABADUST MA EI LASE ENDALT ENAM RÕÕVIDA! OLEN VABA, VÕI MIND ÄRGU OLGUGI! TEIST VALIKUT EI OLE!

SEEPÄRAST VALVAKEM OMA PÜHAMAT AARET — OMA RAHVA VABADUST!

V. NEGGO.

Aug. Kalvi

Sügisene mets

Su lehtedelt üksainus roostetilk
on halisema kukkond minu meeled
ja lunastavaks lauluks hellad keeled
viind arglik sinu sülle heidet pilk.

Veel viimne hääbuvate kiirte vilk
mind kutsund nukralt sinu poole teele —
sest küsimata, et mu haiged meeled
on marru laulnud tormiõine kilk.

Nii tuhat kord — ma otsiv varjulist —
hirm hingen vältisin su koldseid radu,
ei hoolind sest, et nagu Kristust rist

mind tõmbas sinu värviline kadu.
Kuid nüüd su kutsest meeled mitmeks kist —
vist lämmatab mind sinu hulluv sadu.

Valdek Naber

Kerjus

Kepp käes ja keha kõssi vajund,
selg küürus, üle käind säält mitmed rajud,
ja mitmed marud murdnud nõtra keha.
See pole olnud tema enda teha,
vaid ajahamba lõhku, hävitada.

Eks oli temagi kord noor ja lootust rinnus
ta kandis, kuni mõndagi tal unus,
mis oli teda elumarru toonud.
Vaid kannatusist jälgi järele on jäänud,
ei ole need tal krooni, purpurmantlit loonud.

Ja inimesed vaat'vad küürus santi,
kes tänaval neilt kerjab armuandi,
käte almusele vastu sirutab.
Ja tänusõnu räägib koltund pale,
ning uuest' kõssi tõmbub inimvare.

Eestistagem oma nimed!

Nimede eestistamise küsimus on muutunud tänapäeval aktuaalseks. On märgata elavat huvi selle meie rahvusliku iseteadvuse seisukohalt nii tähtsa küsimuse vastu. Küll on nimede eestistamist õhutatud juba meie iseisvuse algaastail, kuid senini suhtuti sellesse loiult ja üksiköikselt. Alles möödunud aasta lõpul, millal meie riigi- ja rahvajuhid ise algatasid laialdaseimat aktsiooni nimede eestistamiseks, leidis see elavat huvi ja aktiivset poolehoidu ka laialdastes rahvahulkades. Näib, et nimede eestistamisest kujuneb suurejooneline rahvuslik liikumine.

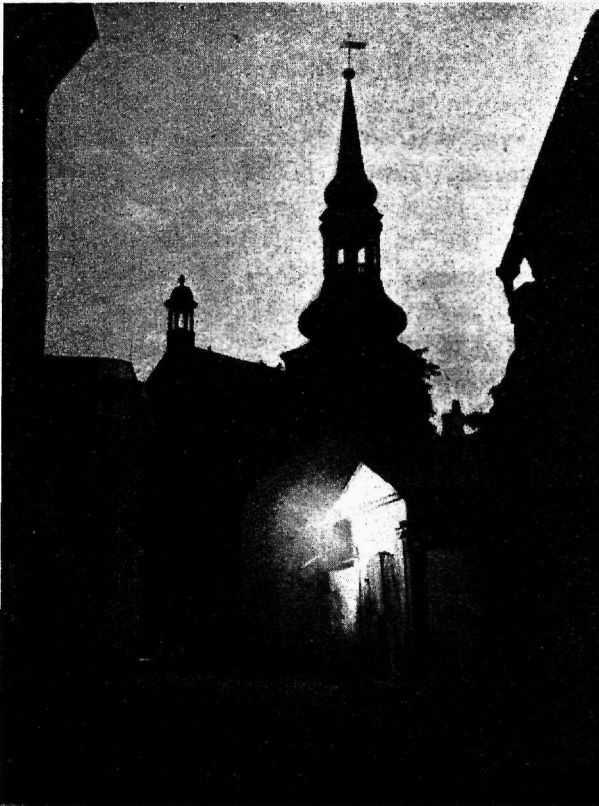
Mitmelt poolt ollakse nimede eestistamise vastu, öeldes, et ega nimi meest riku ja et eestipärane nimi ei tegevat veel rahvuslaseks. Need väited on aga alusetud ja puhtisiklikud. Võõrapärane nimi rikub eestlase rahvustunnet ja iseteadvust kõige jämedamalt. Eestipärane nimi aga tuletab kodanikule meelde tema kuuluvust eesti rahvusesse ja kohustusi kodumaa vastu. On tõsi, et nimi on rohkem väline tunnusmärk ja ainult eestipärase nime kandmine ei tee veel muidugi rahvuslaseks, vaid sellega peavad kaasas käima ka rahvuslik maailmavaade ja rahvuslikud teod. Pääliskaudsel vaatamisel aga hinnatakse meid ikkagi rohkem nime järele. Välismaalastel, kes meie maad külastavad ja meie rahvaga tutvunevad, võib väga kergesti tekkida arusaamine, et meie maal elavad sakslased, kuna ligikaudu 50% meie rahvast kannab saksapäraseid nimesid. Praegu propageerivad Saksamaal mitmed ringkonnad Eestit kui saksa kultuurilist asumaad, kus iga teine elanik olevat sakslane. Ja neil on kerge oma väidetele tuua tõendusi. Neil tarvitseb ainult teiste rahvaste tähelepanu juhtida meie saksapärasele nimedele.

Mitmed vanempõlve tegelased ei eestista oma nime seepärast, et see puudutab nende perekondlikku traditsiooni ja nimega ühenduses olevat oreoli. Need on puhtisiklikud, egoistlikud põhjused. Meie rahvuse au ja rahvuslikud seisukohad peavad aga tähtsamad olema isiklikkudest kasudest. Võõrapäraste nimedega poliitika- ja vaimumaailmajuhid võivad meie rahvusele välismaalaste silmis tuua suurt kahju. Nii sagedasti on välismaalaste poolt öeldud ja kirjutatud, et eestlaste poliitika ja vaimuelu juhtideks on balti sakslased. Ja raske on olnud meil, eestlastel, neile selgitada, et meie maal elavad ikkagi eestlased ja et meie juhtideks ja kultuuriloojaiks pole mitte sakslased. Seepärast peaksid esmajoones just need, kes on kutsutud meie rahvast ja vaimuelu juhtima, enestelt heitma võõrapärased nimed!

Tunneme aukartust oma rahvuslikkude traditsioonide ja ilusate minevikumälestuste vastu. Kuid meie võõrapärased nimed ja nende saamislugu ei ole mitte seotud hääde mälestustega. Teame kõik väga hästi, kuidas

eestlased on oma nimed saanud. Enam kui sada aastat tagasi meie rõhujad ja orjastajad, balti parunid, panid oma hääksarvamise järgi meie esivanematele nimed. Arnematu ja orjuses vaevlev rahvas ei olnud siis teadlik nime tähtsusest, vaid ta oli rahul sellega, kuidas mõisnik teda hüüdis. Nõnda sai siis suurem osa rahvast endale saksapärased ja mõned isegi labase tähendusega ja halvakõlalised perekonnanimed. Mitte asjata ei hüüta meie perekonnanimesid väärnimedeks.

On aeg vabaneda kõigest võõrapärasusest ja raputada eneselt orjaaja tundemärgid. Oleme loonud vaba ja iseseisva kodu, kuid me pole suutnud veel oma kodu muuta eestipäraseks. Nüüd, millal elame rahvusliku uuestisünni ajajärgul, peame energiliselt kaasa aitama uue eesti kodu ehitamisele. Peame välismaalastele näitama, et meie kaunis põhjamaine kodu kuulub eestlastele ja et oleme ihu ja hingega seotud oma kodumaa külge. Seepärast heitkem enestelt võõrapärased nimed kui halvad mälestused orjaajast ja näidake, et oleme eestlased! Noortele pannakse nimede eestistamise alal

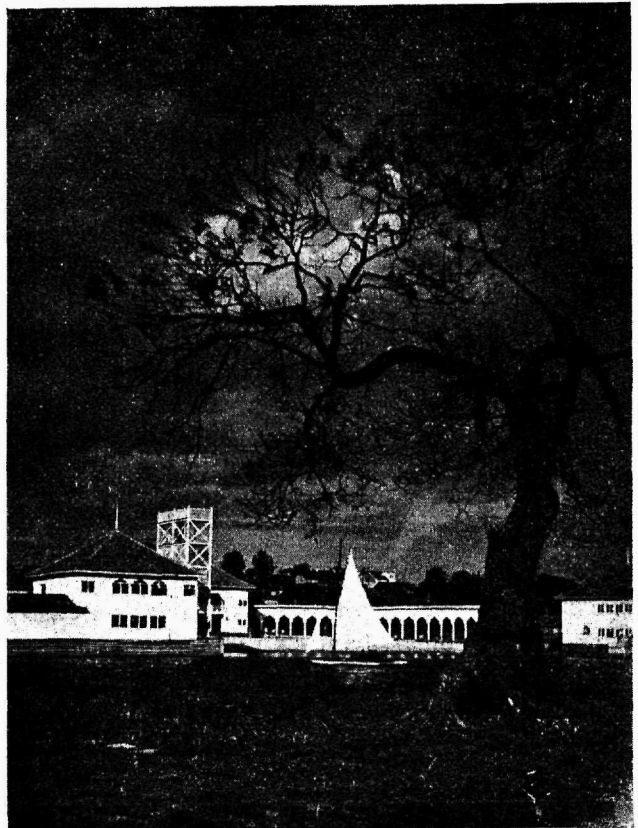

Toompea kirik õösi

suuri lootusi. Noored võtavad kergemini tuld ja vaimustuvad rutemini kõrgetest aadetest kui vanad, kes on seotud vanade traditsioonide ja isiklikkude kasudega.

On kaks üleriiklikku nimede eestistamise tähtpäeva — vabariigi aastapäev ja võidupüha. Need on eesti rahva ajaloolised päevad, millal meenutatakse kangelaslikke mälestusi ja püstitatakse tuleviku-tähiseid. Saagu need pühad neiks päeviks, mil meie rahvas heidab eneselt massiliselt orjaaja tundemärgi ja võtab endale eestipärase nime. Meie peame jõudma niikaugele, et kõigil eestlastel on rahvuslikud perekonnanimed.

Leidku nimede eestistamine noorsoos aktiivset poolehoidu ja võtku iga noor meie poliitika- ja vaimuelujuhtide Kaarel Eenpalu, prof. Saareste, prof. Tarveli, E. Särgava, M. Härma jt. eeskujul endale eestipärane nimi. Seega näitame, et oleme tõsised rahvuslased ja aitame kaasa oma rahva vabaduse kindlustamisele.

Tartu vaade

Ta jooksis legendikul, tustis ninaga samblikus ja kanarbikus, niutsus vahetevahel, näis täiesti eriskummalisena. Tormas küüni juurde, siples jalgega saamatult libedas rohus, seisatus äkki ja jooksis siis tõmblevate liigutustega mitu korda ümber küüni. Hetketi hoidis üht, siis teist jalga üleval, kogu keha moondund imelikust valust.

Nägi koeri, palju koeri tulevat. Tahtis põgeneda, saba sorgus, aga äkitsest urahtas. „Lõhki kisuksin nad kõik!“ — nii tugevana tundis end praegu. Jooksis lähemale. Tundis siiski, et ei olegi tugev; imeline nõrkus surises kontides. Nägi, et teda millegipärast kardeti. Kõik hoidusid tast teatavas kauguses eemale. Ei olnud saba liputamist ega muidu vallatelu. Kõik oli muutund. Viimaks, haukudes ise, pistis teiste eest plehku.

Jooksis põõsaste vahel, imelik valu ajas taga. Kurgulael kipitas kindlasti midagi, hõõrus keelega suulage, hammustas kogemata keelde; ei olnudki valu. Suhu aga kogus määratu palju sülge, imalat, valget, vastikut. Tahtis lahti saada sellest. Hõõrus suud vastu maad, viimaks vähkres kogu kehaga porises samblas, ei saanud kuidagi puhtaks. Nägi loomi, koeri, inimesi, haistis aga põõsaid, rohtu ja vaigust puud. Usaldas siiski rohkem haistmist, sai aru, et näeb viirastusi, et midagi on segi; kogu maailm kui oleks ümber pöördud.

Lakkus lokahalt allika kohal vett. See ei vähendanud valu, ainult selgines nagu ja valu jäi üksi. Tundis juba hetketi, et ei ole juhtunud midagi olulist. Nägi oma äärmiselt korratut välimust; lakkus hooletult karvu. Kõht oli vett täis. Ta jäi lebama põõsastikku, aegajalt sirutades kaela ja jalgu.

Meenusid inimesed, töö, kohustused, kodu. Kõik see oli, teadmata mispärast, jäänud pööraselt kaugeks. Ei osanud loota enam, et saadab pere-meest talviti jahikäikudel, sööb valgest kausist..., kartis nagu inimesi. Kartis kõiki, kartis pröksuvat oksa jalge all, iga vähimagi liigutuse juures

surus saba kõvemini jalge vahele ja ehmus. Kuid mingi pöörane tung oli kolbas: murda tahtis, murda, hävitada... Otsis hunti. Päris metsahundiga tahtis purelda, mis nüüd koertest! Ja siis — ta pureleb, hammustab. Hunt on nagu nõõrides kinni ja ei tee talle midagi enne, kui ise lamab surnuna maas.

Oli olnud umbusklik inimeste vastu. Ainult ühte oli usaldanud; Pere-mees oli olnud ta nimi. Teda tahtis nüüd. Teadis, et Peremees on hää, väga hää. Võtab ta kaasa jahile, sammuvad mööda metsi, soid; päev on nii haruldaselt ilus! Ajab siis jäneseid, killkab ja hüpleb rõõmust, ehmatab tedred padrikust ja roost üles ja siis kostavad tumedad mürtsud: Peremees tulistab. Kui nad niimoodi on küllalt käinud, siis tuleb lõuna, kõige parem ja armsam lõuna elus. Kujutella vaid: Peremees istub, sööb. Tema ta ees, hoolikalt jälgides iga liigutust, ja siis nad söövad kahekesi, üht ja sama toitu, kummalgi oma osa. Ta on siis uhke, määratult uhke. Olgugi et karjapeni, siiski võtab Peremees teda jahile kaasa, söövad üht ja sama toitu, üheskoos.

Õhtul, saabunud koju, on ta äärmiselt iseteadev, hoiab saba kõrgel, sammub kergelt ja hüpeldes. Keegi ei tohi teada, et ta on väsind, et on päev läbi joostud, aetud linde, et jalg valutab, et kõrva taga on väike haav, millest aegajalt siriseb verd. Vaadatakse saaki: linde, jäneseid. Kõik need on tema linnud, tema jäneseid! Tema ise on nad hirmutanud roost kõrgele, ta ise on neile järele joosnud kilgates, hüpeldes, haukudes. Kuid need teised, nad unustavad tema. Isegi sulane Tõnu, kes muidu sõbrutseb, ei näe teda siis, ei näe tema uhkust. Üksnes Peremees tunneb ta väärtust. Ja seda ta mäletab nendest tundidest, mil ta on Peremehega kahekesi. Nad mõistavad siis teineteist, nad on kumbki teise üle uhked ja nagu kõneleksidki omaette. Peremees teab, et ilma tema osavuseeta oleks jahisaak üpris väike. Peremees teab, et tal on osav koer, mitte harilik karjakrants. Ja tema! Ta tahab olla veel osavam, targem, ta tahab palju kardetud momente, et näidata oma valmisolu. Jah, isegi hundiga tahaks ta korra purelda, see on tema ammuigatsetud soov.

Nüüd näeb ta, et tulebki hunt, päris hunt, silmad põlevil. Kargab maast, — kuid mis imeline nõrkus ja valu liigendeis! Jookseb, tahab joosta kergelt ja osavalt, kuid jalg langeb tõntsilt ja raskelt, vajudes sügavalle samblasse. Ja hunt aina kaugeneb, kaugeneb. Ei ole inimesi, koeri. Eemalt paistavad majad. Peremees on nii hää, väga hää. Võtab ta kaasa jahile, lõunastavad... „Muri! Muri!“ kuuleb ta tuttavat hüüdu. Nagu alateadvusest ärkab, et see on Peremees, kes teda hüüab, otsib. Tahaks purelda, kõiki hammustaks, ainult Peremeest mitte, sest tema on hää, hää...

Koer jookseb ligemale, saabub meheni, kaks silma vaatavad võõriti laiaili. Siis hüppab ja surub hambad mehele kätte. Taganeb lõtvadel jalgadel, tunneb inimese vere lõhna.

„Hull, kurat!“ karjub Tõnu ja jookseb hanguga lähemale. Kajavad tumedad mütsud.

Kurk kipitab. Valget ila koguneb kuhjana suhu; muist kleepub suulae külge, muist nõrgub aegamisi maha. Aga säääl roiete vahel on nagu külm ja hää, Peremees on hää..., hakkab endalgi imeliselt hää ja enneolematu tundmus.

A. Stanovitš

Vellekene

Vellekene täämbä haigõ om,
maka — silmä poekil, kuumus suur.
Vellekene, hädä alustus kon om,
palõ sul kui valu roosa tsõõr. —

Imä vana sängü veeren sais;
pää om hall ja murõmõttit täüs.
„Taivaesä sinnu terves tetä võis,
väikene mu poig“ — viil imä sais...

Satas sängü silmist piisku paar,
palvõn imä põlvili om maan.
Läbi kuumusõ poig unõn naar —
Hummõn tervena sind, vellekene, näen!

Rain Rebas

Tydrukuke

Täna saabus linna
väike helejuus.
Ytles mulle „Sina“,
Näppu hoidis suus.

Läksid mõned päevad,
julg'nes väike kelm.
Tuli üsna ligi
laps kui lumehelb.

Köögis jooksis ringi
nagu pisi nirk
Väike tydrukuke,
hoolas ta ja virk.

Tegi nukul riideid,
valmis vastne kuub.
Igal pool vaid rõõmud!
Näpu võttis suust.

Õhtul väsind, voodis
puhkab väike silm.
Oota, kasvad suureks,
muret täis maailm!

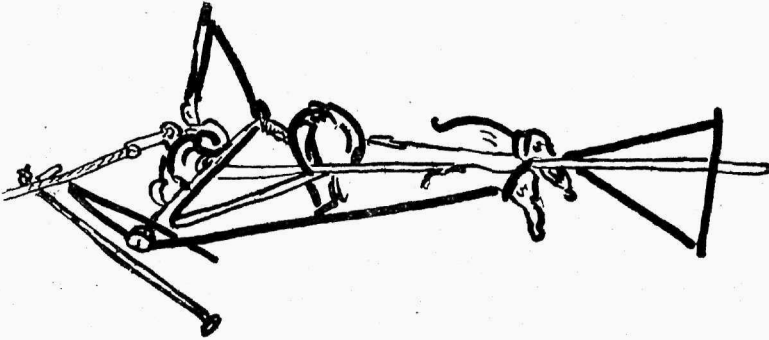
Lennuasjanduse arengust

Moto: „Tuletan sulle meelde, et kõik konsekvent-
sid tulevad tõestada katsetega; mitte aga
üksi targutustega, mis oleks liiga kerge. Ja
siis sa ütled eksperiment.“

Leonardo da Vinci.

Meie leiame juba kõikide vanade rahvaste juures legende ja põlvest põlve pärandatavaid jutte lendavatest inimestest. Hiinlaste, egiptlaste, pärslaste, kreeklaste, mehhiko pärisrahvaste ja isegi mustade juures. Kuid sajandite vältel jäi see soov ikka sooviks ning teostamatuks.

Kui raske kotkas püsib oma tiibadega hõredas õhus, kui suured purjekad purjede abil liiguvad mööda merd, kui saakivaritsev kull võib püsida õhus peagu liikumatult, mispärast siis inimene ei saa, läbistades tiibadega õhku,

Leonardo da Vinci joonis.

vallutada tuuli ja tõusta võitjana kõrgusisse. Sest milleks on ta siis inimene, looduse kõrgemalearenenuim olevus, alistuv õhule, nii läbipaistvale, kuid ometigi nii palju tuge pakkuvale.

Lehitsedes oma vanu raamatuid ja vihikuid, Leonardo da Vinci (1452—1519) leidis need ajaloolised sõnad. Kõrval oli joonis, kolmnurka meeldetuletav raam, mille külge olid kinnitatud raudvarvad, mis omakorda hoidsid tiibu. Viimased liikusid lihaskõhu abil. Nüüd tundus see joonis Leonardo da Vincile kuidagi kohmakana ja inetuna. Da Vinci, tähelepanev oma mitmekülsuselt, uskus kindlasti lendamise progressi, kuid suri kahjuks pärast pinevat tööd, täiendades ja viimistelles, midagi praktilist saavutamata.

17. saj. Venemaal ühes külas, Moskvast mitte kaugel, sepp, hüüdnimega Must Pikne, tegi traadist tiivad, kattes neid kangaga. Lendamisabinõud olid kinnitatud rihmadega leiduri õlule. Igast tiiva ribist ulatus üks nööri kätte. Nagu siiani säilinud käsikiri väidab, masin isegi lendas. Arvuka rahva-

hulga ja Ivan III osavõtul demonstreerinud sepp oma imemasinaga lendu. Lenduri saatus oli kurb. „Inimene pole lind, tiibu tal ei ole. Kuid kuna ta kinnitab nad enda külge ja lendab — siis see on loodusevastane ja saatanaga seotud. Sellega on ta surma väärt,“ ütles Ivan Hirmus oma süüdistussõnadega ja laskis leiduri surnuks piinata ning tiivad sootuks hävitada.

1781. a. konstrueeris Pariisis mehaanik François Blanchard lennumasina, mille ta nimetas lendavaks tõllaks, sellepärast, et sel olid suured lihasjõu abil liikuvad tiivad ja et see oli tõllakujuline. Lendamine äpardus ja noor mehaanik muutus üldiseks pilkealuseks. Isegi valitsus keelas talle edaspidised katsed, kuna need pidid olema rahvale hädaohtlikud. Pole vist huvitusetä lugea neid ridu, mida imestamisväärne prantslane kirjutab „Journal Parisien'is“ 28. augustil 1781: „Mõned nimetavad mind fantastiks, öeldes, et inimene ei saa lennata juba anatoomiliselt nõnda kui linnud, kellel on selleks tiivad. Mina aga väidan, et lendamiseks jätkub ainult mingist siledast tiivakujulisest pinnast. Kärbes, liblikas, nahkhiir lendavad tiibadega, mis on lehviku sarnased. Tähendab, lendamine ei olene materjalist ega kujust, vaid liigutuste löökide jõust ja sagedusest, mis peavad olema küllaldaselt suured. Räägitakse, et inimene on liiga raske, et tõusta ainuüksi tiibade abil õhku. Kuid siingi ma vastan, et minu lennumasin on haruldaselt kerge, ja mis puutub inimese kaalu, ma palun juhtida teie tähelepanu sellele, millest kirjutab teadlane Buffon kondorist: see lind, kehakaalult väga raske, kerge vaevaga tõstab maast kaheaastase mullika kaaluga mitte vähem kui 100 naela (100 pr. naela = ~ 50 kg) — ja seda tiibade abil, laiusega 9 m.“ (See on muidugi liialdus, sest kondori tiibade laius küünib kõigest 3 meetrini.) Siis järgnes joonis kalkulatsoonidega.

1783. a. konstrueeris prantslane Montgolfier paksust paberist õhupalli kesta, läbimõelduga 11 m ja mahuga 500 m³. Kogu pall kaalus 2½ tsentnerit (250 kg) ja oli nii suur kui maja. Balloon täideti sooja õhuga ja lasti lahti. Mõni minut hiljem oli näha vaid üksikut punkti taevalaotuses. Seda 5. juunit võib lugeda lennuasjanduse ajaloo tegelikuks alguseks, mis töötas nii paljugi.

21. augustil 1783. a. tõusis õhku kuulsa füüsiku Charles'i kummist kesta õhupall, täidetud vesinikuga. Tähelepanuväärt on see sündmus selle poolest, et tänapäeva õhupallid on ehitusprintsibiilt peagu samad kui Charles'i oma. Huvitavat on lugeda Pariisi ajalehest kuupäevaga 21. aug. 1783. a.: „Võib enesele ette kujutada seda tähtsat momenti. Õhupalli kest transporteeriti ettevaatlikult Marsi väljakule jalaväe ja ratsaväe saatel. Vaikus ja pidulik silmapilk mõjus niivõrd saatvasse rahvasse, et enamik võttis mütsid päast, nagu oleks leidnud aset mingi matmise protseduur.“ 27. aug. kell 5 p. l. tõusis õhupall Marsi väljakult uuesti õhku 30.000 päältvaataja silme ees. Pall tõusis silmnähtavalt ligi 20.000 jala kõrgusele, kust hakkas

kiiresti langema ja maandus kell 6 $\frac{3}{4}$ 10 miili väljakust eemal. Halenaljakal kombel kohalikud elanikud, pidades ballooni mingiks paha vaimu nahaks, hävitasid viimase harkidega, kangidega ja muude põllutööriistadega.

21. novembril 1783. a. tõusis Versailles'i lossi hoovilt õhku suurepärase Prantsuse suverääni embleemidega ehitud, sooja õhuga täidetud õhupall. Ballooni läbimõõt oli 15 m ja kõrgus 26 m. Ballooni alla kinnitatud korvis võtsid aset Pilâtre de Rozier ja Marquis D'Arlandes. Kogu Pariis vaatas päält nagu nõitunud. Esimest korda inimene vallutas õhu. Vaimustus oli määratu. Sündmusel assisteeris tollaegne kuulus ameeriklane — vabadusvõitleja ja teadlane Benjamin Franklin. Kui temalt küsiti, mis ta sest asjast arvab, siis vastas ta: „Mis saab vastsündinud lapsest tulevikus, on raske öelda. Ainult tulevik näitab seda.“

7. jaan. 1785 Jean Pierre Blanchard ja tema inglasest kaaslane Jeffries lendasid esimestena üle Pas-de-Calais. Sellest ettevõttest vaimustatud, Pilâtre de Rozier ja Romain tahtsid lennata vastupidises suunas. Kuid pall süttis põlema ning mõlemad pioneerid hukkusid. Õhusõit nõudis oma esimesed ohvrid. Sadanded järgnesid ja järgnevad veel neile — mehisel õhuvallutamise teel.

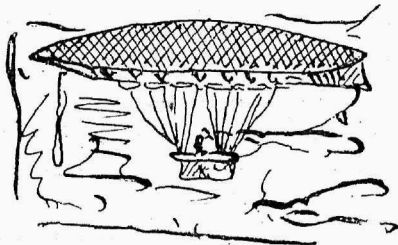
„Raskem kui õhk“-masina probleem jäi leidurite ajudesse püsima. Aegajalt ehitati uued konstruktsioonid, mida siis sensatsioonihimulised lehed pikalt ja laialt kirjeldasid. Kuid kõik see oli vaid kõmu. Inimkond polnud veel selleks küps, „vaim oli valmis, kuid liha nõder“. Pole siis ka ime, et kogu tähelepanu juhiti gaasballoonele, millele ennustati suurt tulevikku. Alguses oli see küll nii, kuid hiljem, nagu näeme, lennuasjandus sammus hoopis teistel radadel.

Inimene võis nüüd küll tõusta eetrisse, oli sääal aga nagu mängukann looduse elementide käes. Ikka uuesti ja uuesti katsusid asjaga kompetentsed isikud ehitada niisugust õhupalli, mida võiks inimene ise juhtida, ja nimelt — dirižaablit. Juba akadeemik Brisson konstrueeris a. 1784 pikerguse kujuga ballooni, varustatud propelleriga. Aga kust võtta jõudu propelleri ümberajamiseks? Tollaegne aurumasin oli liiga raske ning kohmakas — elektrimootor liiga nõrk. Lõpuks õnnestus prantslasel ing. Giffard'il ehitada esimene dirižaaabel. Võrdlemisi kerge aurumasin ajas ümber kolmeharulist propellerit, mis võimaldab õhulaeval liikuda kiirusega 2—3 m/sek. (7—10 km/t.). Siiski oli ta niivõrd puudulik, et nõrga tuule käes muutis sõidusuunda.

Otto Lilienthal (1848—1896) õppis süstemaatiliselt tundma lindude kehaehitust ja lendu. Vastavalt siis neile teadmistele ja arusaamisele ehitas ta linnutiibu järeleaimavad kandepinnad, puust ja riidest. Nendega varustatult hüppas ta alla järsult kallakult, vastu tuult. Sel moel saavutas ta kuni 200 m lendu. Vahepeäl tegi ta märkmeid ja uusi enam otstarbekohaseid joo-

niseid. Niiviisi saavutas Lilienthal õige palju. Lõpuks, vallutatud veel suuremast vallutamisihast, ehitas ta juurde mootori. See sai lendurile saatuslikuks, sest põhjenes ju tema lend ainuüksi dünaamilisel lennul. 9. aug. 1896 märgitakse tema surmapäevaks. Tema teened jäävad alati püsima. Otto Lilienthali auks on püstitatud Berliini lähedusse ausammas, mis kujutab laialilaotatud tiibu hoidvat meest.

Rootslased S. A. Andree ja tema kaaslased Fraenkel ja Strindberg katsumid esimestena õhupalliga sõita uurimisreisile Arktikasse. 11. juulil 1897 kell 2.50 starditi kerge lõunatuule käes balloon „Adler'iga“, mis viis nad

Giffard'i dirižaabel.

vastu tundmatule saatusele... 33 a. hiljem avastati nende ekspeditsiooni jäänused ühel väikesel saarekesel idapool Teravmägesid. Kadunute päeva- raamatud näitavad nende sangarivõitlust keset kõledaid välju.

Lennuasjanduse arengusse oleks kindlasti tekkinud suurem löhe, kuid tänu Gottlieb Daimlerile, plahvatusmootori isale, lennuasjandus arenes tollest ajast alates pöörase kiirusega. 1896. a. siiani on möödunud 40 a. Ja missugune vahe! Kas saab võrrelda endist värisevat, iga silmapilk seismajäävat pobisevat mootorit tänapäeva uhke, kõigiti elunõudeid rahuldava masinaga? On lennukimootoreid võimsusega 3000 HP ja automootoreid 5000 HP võimsusega. Kas see pole saavutis?

Kuna lennuk arenes väga ruttu, siis oli ka veel rohkem tema arendajaid. Liiga pikale viiks peatuda siin kõikide juures. Nimetan ainult mõned tähtsamad: krahv Zeppelin — zeppelinide isa; ameeriklased vennad Wright'id; prantslane Blériot — lendas esimesena mootorlennukiga üle Pas-de-Calais; peruulane Géo Chavez — ületas esimesena Alpid, kuid sai sääljures surma (1910) jt.

Siis tuli maailmasõda (1914—1918). See andis lennuasjanduse arengule veel suurema tõuke. Tahe vastast hävitada sundis võitlejat päev-päevalt ikka uuesti viimistlema lennukeid. Haripunktile jõudis see just sõja lõpupoole. Nii et tegelikult lennuk kui niisugune ei saanudki oma tegelikke võimeid näidata — olgugi et kaotused mõlemal poolel olid väga suured. Maa-

Илустрация
1935

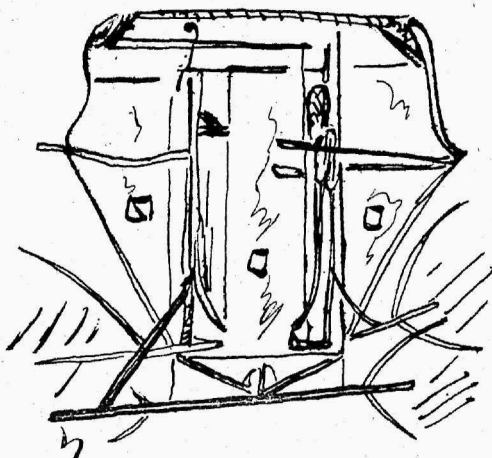

V. Birk

November

ilmasõda lõppenud, siirdus elu vanadesse radadesse, kuid mitte lennuasjandus. Lennuasjandus kujunes eriteaduseks, ja täie õigusega. Lennumasin muutus tähelepanu keskpunktiks. Teda uuriti, prooviti, lahutati ja koostati uuesti. Kui lennuki iga oli sõja kestel väga lühike, siis pole ta seda nüüd kaugeltki mitte. Transatlantilised lennud on kujunenud nüüd iga-päevasteks sündmusteks, nii et ajalehed sellest pikemalt ei kirjutagi. Seküriteet, s. o. kindlus kasvas mitmekümnekordselt. Võrdluseks autoasjandusega paar arvu:

taksiautol 1 surmajuhtum iga 400.000 km kohta,
 reisilennukil 1 surmajuhtum iga 1.500.000 km kohta.

François Blanchard'i lendav töld.

Missugune vahe!

Et oleks ettekujutlust lennuasjanduse praktilistest võimeist, lisan juurde mõningad maailmarekordid.

Kaugus: 9104,7 km. Codos ja Rossi, New-York — Rayak. 5., 6., 7. aug. 1933. Prantsusmaa.

Kiirus: 709,2 km/t. Francesco Agello, Itaalia.

Kõrgus: 14,433 km. Renato Donati, Itaalia.

Kestus (benssiini uuendamisega), 27 päeva 5 tundi 32 min. Vennad Key, USA.

Kestus (benssiini uuendamata) 84 tundi 32 min., USA, Lees ja Brossy.

Konarlik ja täis okkaid on olnud lennuasjanduse arengutee; Leonardo da Vinci kolmnurka meeldetuletav raam on asendatud 3100 HP-lise mootoriga, mis kihutab läbi terassinise eetri 709 km kiirusega. Kas see on midagi?

Nooremate nurk

Ritsikas

Esimene pool sünnipäevast

Sünnipäev on väga kena asi. Esiteks muidugi kingituste pärast, ja teiseks sellepärast, et oled siis eesõigustatud seisukorras ning võid kõik teha, mis sul iganes pähe tuleb, ilma et sinuga pahandataks.

Seda õigust kasutades pole ma hommikul kõigepäält rahul kohviga. Siis antakse kakaod ja ma saan söömisega valmis. Siis kutsun Antsu, Lea ja papa käsipalli mängima ja lähen mängu juures loomulikult mängu seadustest üle ning lõpuks muidugi valemängimise pärast Antsuga kaklema. Siis tuleb papa lahutama ja arvab, et „volley“ pole kellegi hää mäng, kui on nii vähe mängijaid. Aga vaat' kui tuleb onu Leo, siis on hoopis teine asi! Siis mängivad nad koguni kahekesi ja „volley“ on see kõige parem mäng maailmas, nii et mamma ei saa neid enne söömagi meelitada, kui toit juba jahtunud. Nojah, siis ma ütlen seda papale ja kuna olen ju eesõigustatud seisukorras, ei hakka papa — nagu harilikult — vastu. Antsuga on niikui nii tüli, ja siis ma lähen papaga „tamkat“ mängima. Ja et Lea ei saaks pahaseks, olen nii armuline ja luban tal võtta torti. See tort teeb sünnipäeva üpris mõnusaks ja sellepärast peaks teda hoidma ahnete inimeste eest, aga hädakorral peab siiski teda ka annetama. Tamka on väga igapäevane mäng ja ikka papa võidab, kusjuures ta teeb seaduseks, et iga võidu eest võitja peab saama tüki torti. Aga see on väga raske täita ja seepärast tuleb see mäng nurka visata.

Siis tuleb see häda, et tulevad papa sõbrad leitnant ja allohvitser. Juuakse kohvi ja papa läheb nendega jahile. Endastmõistetavalt peab talle suure tüki torti kaasa andma ja veel „Poisile“ õgimiseks kringlit, sest ka koer pidavat ühest perekondlikust suursündmusest mõnu tundma. Siis peab mööda isamaja otsima papa jahiülikonda. Ants leiab püksid söögikapi põhjast ja mina kuue vanaema voodilt. Müts jääbki kadunuks. Kuid sest pole häda, on ju suvi ja müts on tüliks, nagu ütleb leitnant. Siis lähevad kõik palja päega.

Aga nüüd hakkab Ants pirisema, et tuldagu temaga mängima sõjaväelast. Sõiman seda küll sada korda „titamänguks“, mis ikka Antsu vihas- tab, aga seekord ei anna ta järele. Nüüd hakkame kaklema mütside pärast. Ants tahab tingimata leitnandi mütsi, aga ka mina ei taha allohvitseri oma, sest ma tean, et Ants, olles leitnant, alandab allohvitseri silmapilk noor- sõduriks ja käib siis vaese „jaaniga“ väga häbematult ümber. Õrnahingeline Lea ei talu aga jagelemist ja võtab ise allohvitseri mütsi. Noh aga selle eest

karistatakse teda ka silmapilk mütsi eest mittetanamise pärast noofsöduriks alandamisega.

Siis leiame juhuslikult — minnes sahvrist moosi tooma — papa jahimütsi säält ja mina pean Antsu soovil kujutama papat. Aga mina ei salli silmaotsaski niisuguseid mängu ja luban Antsule osta kümne sendi eest kompvekke, kui ta jätab mu rahule. Ants lubabki mu rahule jätta, ja täielikult. Ei tule meelde midagi targematki teha. Lubab minna ratsutama. No cota sa! Peidan meie praeguse ainukese sadula ära ja kui Ants otsimisega tallist välja jõuab, lähen ma ise sinna. Kui istun juba hobuse seljas, tuleb Ants kange kirumisega õue ja silmab järsku mind. Ei nüüd aita enam miski, pean hobuse jooksuma ajama ja ära põgenema! Ants sibab talli ja tahab mind hakata hobuse seljas taga ajama. Aga tallis pole õnneks muud kedagi kui „Reska“, laiskuse ülim saavutis. Ants hakkab nutma ja läheb mammale kaebama.

Varsti tulen koju tagasi. Vahepeäl on tulnud onu Leo ja arutab nüüd Antsuga küsimust: kumb kass on ilusam, kas süsimust või lumivalge. Ants hoiab musta poole, aga siis peavad sel kassil ilmingimata olema rohelised silmad. Ants on niivõrd hasardis, et heidab mulle vaid paar vihast pilku.

Kell saab varsti neli, tuleb hakata ootama külalisi. Kui need saabuvad, algab sünnipäeva teine pool.

Hääsüdamlik ja lahke nagu alati . . .
Haridusnõunik mag. J. Aavik.

Eelmise numbri lahendused.

Mõistatus nr. 5.

„... Oli mehine taplus... väsitas mu ära...“ kõneles Ott, silmad poolkinni. Siis avas ta need veel korraks ja lausus pisut hoobeldes: „Ümera jõel... ei ole antud... igamehel surra.“

Tsitaat M. Metsanurga teosest
„Ümera jõel“

Lahenduse võti: Isade tee; Tagahoovis; Üle kodumäe; Kotkapoeg; Vana kübar; Õilis vale; Ahnitsejad.

Ühe aastakäigu „Tuleviku Radasid“ auhinana võitis H. Kaltra, Suur-Ameerika 31—16, Tallinn.

Mõistatus nr. 6.

Küsimus „spikerdajaile“ („Mida teeksite, kui koolis klassitöö eel äkki avastate, et olete „spikeri“ koju unustanud?“) oli eriti rikas tulemusilt. See küsimus kajastus isegi ajakirjanduse veergudel. „Postimees“ nr. 306 (9. XI 35.) võtab nimelt Juhan Pahlbärk sel puhul sõna ja kurdab, et „Tuleviku Rajad“ on asjatult õpilastele andnud spikeriprobleemi lahendada, kuna sel teel õpetatakse

õpilasi spikerdama. Asjata on Pahlbärgil siin kurta. Sellise küsimuse asetamine õpilastele ei suurenda ega kahanda spikerdamist, see näitab vaid vastajate leidlikkust ja teravmeelsust. Järgnegu nüüd kolm paremaks tunnustatud vastust.

1. Tean küll abinõu, mis mind hädast välja aitaks, kuid seda ei või ma siin ütelda, sest... pst! — teate ju isegi, miks!

Ity Saks, Valga Keskkool.

2. Teeksin töö ilma „spikerita“, nagu alati — „spikerdajalt“ nõu küsida pole mõtet. Koolis käiakse õppimiseks, aga mitte „spikerdamiseks“.

Viktor Moritz,
postkast 22, Viljandi.

3. Hirmus mõelda! Ei aita muud, kui loota targale naabrile, õpperaamatule laua sahtlis, tühjale pääle ja kõige kindlamini muidugi töö eest saadavale nõrgale.

Vello Rummo,
Vismari 19-b—2, Tallinn.

Auhind, J. Lehtonen'i „Victor Hugo“ loosisi välja kümne parima vastaja vahel, ja käesoleval korral oli õnnejumala pailapseks Arno Siimenson, Õhtune keskkool, Tartus.

Ringvaade

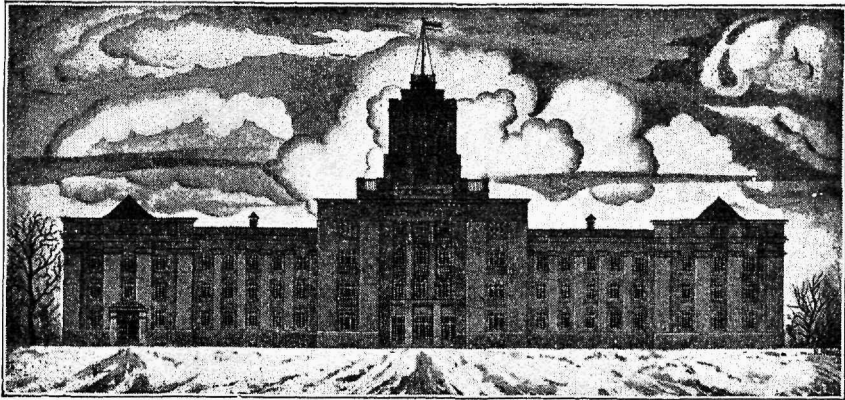
Toimetaja E. Aleve, Haapsalu Ühisgümnaasium.

T T sünnipäevast.

9. novembril pühitses Tallinna Tehnikum oma 20-dat sünnipäeva. Aktust austasid oma osavõtuga rida tüntumaid kooli- ja haridustegelasi eesotsas haridusministri hr. N. Kannuga ja koolivalitsuse direktor hr. Mägrakeniga. Lastevanemate poolt annetati koolile lipp, mis aktusel õnnistati ja pidulikult üle anti. Õnnistamistalitust pidas praost H. Kumbu, kes liigutavate sõnadega meelde tuletas vaevasid ja raskusi, mida koolil läbi elada tulnud. Hr. direktor E. Nurmiste tutvustas kuulajaid lähemalt kooli ajalooga. Kool oma tegutsemisajal on pidanud kandma tervelt 5 nime: Kommertsikool, Tallinna II Reaalkool, Linna Tehnikagümn., Riigi Tehnikagümn. ja Tall. Tehnikum. Umbes samapalju kordi on

tal tulnud ka asukohta vahetada. Andmetest nähtub, et ikka rohkem ja rohkem tehnikumi lõpetajaist jääb truuks oma alale. Hr. haridusminister, kes tehnikumi esimeseks direktoriks oli, oma tervituskõnes rõhutas tehnilise hariduse tähtsust. Soovis, et kool ka edaspidi töötaks samas vaimus, milles ta seni sammuinud. Pääle tervitustelegrammide ettelugemist, mida oli saabunud rohkel arvul nii kodu- kui ka välismaalt, anti lõpetajaile üle nende lõpumärgid — sõrmused. Koolinoorsoo parimale laskurile õpil. Vannasele andis hr. haridusminister üle võidumärgina hõbedase käeuuri. Veel jagati raamatuid kooli parimatele õpilastele.

Koos aastapäeva pühitsemisega oli korraldatud ka õpilastööde näitus, kus iga osakond oli esindatud eraldi. Elektrotehnika osakond

Tallinna Tehnikum (kavand).

oli näitusel esindatud päale teoreetsete ainete veel tegelike töödega. Seinale oli üles seatud installatsioonitööde proove.

Masinaehituse osakonna näitusel oli päärõhk pandud süstemaatilisele ainete jaotusele, mis andis selge pildi ainetest, mida kuskil klassis õpitakse. Ehitustehnika osakond oli samuti esindatud nii praktilisest kui ka teoreetsest küljest.

Kultuuritehnika osakond, kooli noorim osakond, oli oma väljapanekutel samuti tähelepanu pööranud tegelikele töödele.

Valdav osa kõigi osakondade näitusel oli jooniseid. Suured lõputööd ja projektid katsid kõikjal seinu. Paistab olevat täiesti õigustatud hr. direktor Nurmiste ütlus: „Kui tehnikumi lõpetajast muud ei saa, vähemalt hää joonestaja peab tast saama.“

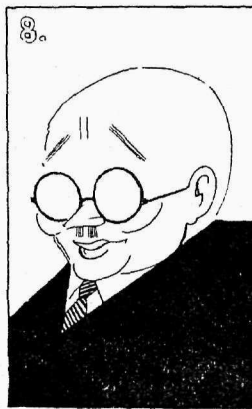
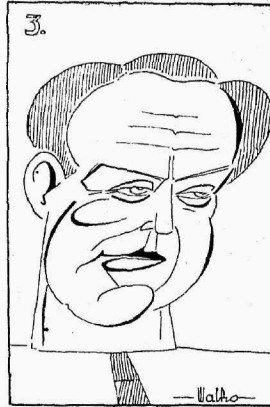
Päale eespoolnimetatut oli vaatamiseks veel üldosakonna näitus, kus oli väljapanekuid kooli ajaloo ja kus oli korraldatud kõikide koolis tegelevate ringide näitus. Nii võis sääl näha kooli kooperatiivi, maleringi, spordiringi, laskuringi ja lennuringi väljapanekuid. Lennuring oli esindatud viie lennukimudeliga ja suure purilennukiga, mis valmistatud õpilaste poolt. Laskuringi väljapanekud andsid tunnistust kooli suurest edust sel alal. Näitust tuleb pidada kõigiti õnnestunuks.

V. Kopli.

Täna tutvustame — TPG-d.

Ajalooliseks „suursündmuseks“ Tartu Poeglaste Gümnaasiumi igapäevases õpetegevuses oli äsjamöödunud 23. nov., mil pühitseti kooli maise „eksisteerimise“ 55. aastapäeva. Sel puhul toimunud pidustuste „sissejuhata“v“ osa sai alguse juba aastapäeva eelõhtul (22. nov.) tujuküllase ja „kärarikka“ peoõhtuga „Vanemuise“ teatri ruumes. Õhtu jättis oma „dimensioonelt“ kõigiti õnnestunud mulje: oli noorte vilkaid silmapaare ja sosistamist, nähtus peokülaliste paljupäisust ja tunglemist, tähistati korduva aplausiga oma kaasaelamist noorte „lavajõudude“ ettekannetele ja lõpuks muidugi viidi omad kingatallad „riskantsele“ proovile traditsioonilises „jalakeerutuses“.

Kõige selle „tantsiskleva“ meeleolu juures kooli parim karikaturist (kelle „vaikseimaks“ südamesooviks on jääda anonüümseks) leidis ometi aega „ehtõpilasliku“ innukusega „igavikuprobleemide“ üle juurdlemiseks. Et päästa vähemalt äsjast aastapäeva unarusehõlma vajumast, ohverdas ta „inimväärse“ vastutulelikkusega paar pliatsit ning jäadvustas mõningad silmapuutunud õpetajad-õpilased, kes kooli „isetegevusetaevas“ heledamate, valgusküllaseimate tähtedena on viimaseil aastail oma energiat „levitanud“. — Olgu need käesolevale artiklile lisandatud „pliiatsikulutamise“ tulemused esitatud mõningate sõnaliste täiendustega:

„Paljutreenitud“ vilumusega kannab TPG-i esimese kodaniku „krooni“ dir. V. Neggo (1.), kes kogu oma energilises, läbi prillide (mitte „läbi sõrmede“) vaatavas kehasuses näib nagu loodud olevat vahelduvas reas uusi ja uusi koolielulisi „reforme“ algatama ning läbi viima. Temale sekundeerib väärrika „partnerina“ diktaatorlikke võimupiire omav insp. K. Maasik (2.), kes isegi uskumiseväärseimate seletuste juures ei taha uskuda, et õpilane iga nädal „mõned“ päevad puudub „haiguse“ tõttu. Õpilaste värvimeele ja „kaunite kunstide aistingu“ arendamisel omab silmapaistvaid, tulemuslikke teeneid õpet. J. Nõmmik (3.), kes muide ka „T. R.-de“ kunstilise nõuandjana tahab ajakirja illustatsioonide taseme tõstmiseks kaasa aidata. Õpilaspere poolt küllaldaselt armastatud isik on õpet. H. Ottas (4.), kes

õrna vastutulelikkusega õpilasile eesti keele kõrval ka väliseid viisakuskombeid õpetab — eriti just teretamist. Noorte poolt jumaldatud „sõjajumalana“ sisendab õpilasisse teadmisi kaitseväelaste õilsaist omadusist riigikaitse õppuste instruktor n.-ltn. E. Otsing (5.). Hinnatavaid „arhitektuurseid“ teeneid koolimaja moderniseerimisel ja katuse „tõstatamisel“ pilvedele lähemale omab arh. A. Kõuts (6.), kelle juhatusel ehitati käesoleval suvel koolimajale päälle kolmas kord. Edasi märgiksime õpet. O. Sullat (7.), kes käesoleval õppeaastal V r.-kl. juhatajana abiturientidele pühendab väarikat tähelepanu nende lõppteadmiste „viimistlemisel“ matemaatikas ja füüsikas, milledele vahetevahel „aktuaalsete“ sündmuste eel (ekskursioonid, rongkäigud jne.) lisandab isegi elementaar-teadmisi lauakommete alalt. V t.-kl. teene-

lise juhatajana, kooli ajakirja „Iil'i“ vastutava toimetajana ja humanitaar-ringi hooldajana süvendab õpilaste teadmisi ajaloo ja kodanikuõpetuse alal õpet. J. Adamson (8.), kes õnnetuseks (!) on ka „tohutupaksude“ õpperaamatute autor.

Lisaks eelmainitud pedagoogele lubatagu populariseerida ka mõningaid õpilaskonna „tuuse“, kooli isetegevuse energiliseimaid juhte. Õpilaskonna vanemana omab väga esinduslikke kohustusi A. Mägi (9.), kes muide ka „sporditaevas“ on järjekindlalt odaviskes 60-meetri piirid ületanud. „Erikaalult“ väga aktiivne tegelane on G. Kiiman (10.), kelle „eneseehverduslikkude“ ülesannete loendus läheks liiga pikale — märgitagu ainult, et ta on V r.-kl. vanem, male-ringi juhataja, kooli ajakirja „Iil'i“ toimetuse liige ja õpilaste seas hästituntud „huumori-

vend“, kuid suudab kõigest hoolimata ka õppimises saavutada vägagi „meeltülendavaid“ tagajärgi. Kooli lootustäratavaimate sportlasina esinevad eelmainitud „suurmeistri“ A. Mäe kõrval veel E. Hansi (11.) ja H. Otti (13.) — esimene neist on oma kalduvusi õieti „koordineerinud“, tegeldes muu kõrval ka spordiringi juhatajana ning pühendades kõik võimalikud vabad hetked tantsimisele koolipidudel, kusjuures ta partnereina eelistab neid tütarlapsi, keda tunneb eesnimine pidi. Oma võimeilt väga „raskekaaluline“ on ka V. Simm (12.), kes tehnikaringi juhatajana püüab kaunis laiaulatuslikke kavatsusi teostada, ning samal ajal õpilaskonna laekurina enda „bilansivõimelisust“ tõestada.

Lepitagu eelesitatud „mitteametlikkude“ tagasisviibetega TPG-i 55. aastapäevale, mille jäädvustamise mõte sai alguse „vaiksete

südamesoovidega“ karikaturistilt ja mille fikseerimist käesolevas ajakirja „Ringvaates“ „T. R.-de“ toimetuse vastutulelikult võimaldas. V. V.

Toimetuse märkus. Toimetuse loodab, et selliseid ülevaateid järgneb ka teiste koolide kohta.

Petseri Ühisgümnaasiumi isetegevuslikest üritustest.

PÜG-is tegutseb ainsa õpilasuühinguna „Peterseri Gümnaasiumi Eesti Osakonna Õppurühing“ (PGEOÕÜ), mille juurde asutati 7. skp. karskusektsioon. Ühing korraldas möödunud kuu alul tantsukursused ja praegu on nädalas kaks korda avatud ühingu lugemislaud, kus avaneb õpilasil võimalus lugeda ajalehti ja ajakirju ning mängida malet, kabet jne. Ka VII ENKL noorsootegelaste kursusest (31. X — 3. XI s. a.) võttis ühingu esindaja osa. Referaate on kantud ette üks. Nimelt refereeris Va kl. õpilane Karl Sibul teemal: „Noorsoo isetegevus ja karskuspühholoogia“.

Praegu annab ühing välja ajakirja „Virve“, millest on ilmunud seni juba kaks numbrit. On kuulutatud välja ka kirjandite-võistlus teemadel: 1) „Inimsus ja praegune ühiskond“, 2) „Nüüdisaja kultuuritegurid ja nende rakendamine tulevikus“ ja 3) „Noorte maailmavaate kujundamise tegureid“.

Päälle PGEOÕÜ tegutseb veel Peterseri Gümnaasiumi Kooperatiiv, mille läbimüük on kaunis suur. Senini on kooperatiiv tegutsenud kasuga.

16. skp. kandsid Peterseri Gümnaasiumi abituriendid ette P. Pinna komöödia „Laura“ praegu nõrk. Peo kavas on päälle selle veel V-a kl. õpilase Karl Sibula helitöö „Kaduvik“.

Eelmisel aastail on korraldatud ka klassidevahelised võrkpallivõistlused, kuid tänavu on need alles pidamata.

Tallinna Linna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi isetegevusest.

TLTKG-s tegutsevad spordi-, karskus- ja enesearendamise-ringid. Päälle selle veel koolikooperatiiv. Agaramaid ringe on spordiring,

mille juhatajaks on õpilane O. Kask. Spordiring korraldab klassidevahelisi võistlusi võrk- ja korvpallis.

Enesearendamise-ringis korraldatakse vaidlusõhtuid. Hiljuti peeti referaat teemal: „Kas üld- või kutseharidus?“ On kavatsusel korraldada vaidlusõhtut teemal: „Kas abielunaine võib teenida või mitte.“ Kõneleb eesti keele õpetaja pr. Reiman. Juhtivamaid tegelesi enesearendamise-ringis on õppurid A. Mikiver ja L. Sirro.

Karskuring on ainuke omasarnane Tallinna gümnaasiumes. Kliistripühadel käisid karskuringi esindajad Tartus karskuskongressil. Juhataja on õpilane S. Kask.

Enesearendamise- ja karskuringis tegutsuvad kaasa ka õpetajad pr. L. Raun ja pr. M. Naaris.

Koolikooperatiiv töötab kõigi õpilaste toetusel kasuga, mis läheb kehvemate õpilaste toetuseks. Kooperatiivi asjaajamine seisab õpetaja prl. A. Kurvits'a ja kooperatiivi juhataja õpilase S. Nihtig'i käes.

Päälle selle teotseb koolis veel õpilas-orkester õpetaja-helilooja hr. J. Jürgensoni juhatusel.

E—a.

Isetegevusest Saaremaa Ühisgümnaasiumis.

SÜG-is tegutsevad muusika-, kirjandus-, spordi-, male- ja kunstiring ja õpilaskooperatiiv. Osavõtt ringide tegevusest on üldiselt elav.

Muusikaring töötab kahe orkestri ja segakooriga, kavatsedes eeloleval talvel korraldada muusikateooria kursust. Ringi esimeheks on õpil. R. Neggo.

Kirjandusringi tegevuskavas on päälle kirjandite-võistluse, deklamatsioonioskuse kursuse ja lugemislaua veel oma raamatukogu täiendamine ja ajakirja väljaandmine. Ringi hooldajaks on õp. mag. B. Sööt ja esimeheks õpil. A. Vinkel.

Spordiring korraldab võrk- ja rahvapalli turniiri üksikute klasside vahel. Sügisel kavatsatud spordivõistlus jäi halva ilmastiku tõttu pidamata. Praegu korraldatakse mänguõhtuid. Esimees on A. Olman.

Rohkem keskkooli ringina tegutseb kunsti-

ring, arendades joonistamise ja käsitöö oskust. Kavatsetakse välja anda erialalist ajakirja ja korraldada näitus. Esimees on õpil. G. Kaik.

Maleringi vastu on huvi viimaseil aastail vähenenud. Siiski kavatseb ringi esimees õpil. M. Truu korraldada rea' turniire.

Kooperatiiv varustab õpilasi tarvilike koolitarvetega, püüdes ühtlasi levitada ühistegevuse põhimõtet loengute ja referaatide kaudu. Ringi vanem on õp. kapt. M. Mikk ja esimees F. Sooman. Arseenius Vinkel.

Uusi „T. R.-de“ toimkondi.

Haapsalu toimkond.

„Tuleviku Radade“ Haapsalu toimkonda kuuluvad järgmised Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilased: Ervin Aleve (III kl.) — toimkonna vanem, R. Eerman (V kl.) — abivanem, Selma Timberg (V kl.) — sekretär, Hilja Limberg (IV kl.) — abisekretär, A. Eller (IV kl.) — laekur.

„Tuleviku Radade“ Petseri toimkond.

„Tuleviku Rajad“ on leidnud Petseri õpilasperes sooja poolehoiu. Alati on tulnud müügile saadetud numbreist puudus.

11. skp. valiti „Tuleviku Radade“ Petseri toimkond järgmises koosseisus: toimkonna vanem — Voldemar Viitkin (g. V-a kl.), abivanem — Evald Rebane (g. IV-a kl.), sekretär — Õie Tamm (keskk. IV-a kl.), abisekretär — Maimu Oja (keskk. IV-a kl.) ja toimkonna liige — Nikolai Roim (gümnn. III-a kl.).

Valga toimkond.

Valga Ühisgümnaasiumi „Tul. Rad.“ õpilastoimkonna koosseis on järgmine: toimkonna vanem — Valter Mõttus, liikmed — Kõo mägi, Lepik, Pate, Puusepp.

Toimetuselt.

Hiljunud saabumise tõttu mitmed artiklid pidid käesolevast numbrist välja jääma.

Kaastööd järgmiseks numbriks saata hiljemalt 8. detsembriks s. a.!

„T. R.-de“ järgmine number ilmub 18. detsembril.

Nalju.

— Noh, mu väike poisu! Mis sa teed väljas vihma käes?

— Ma jooksin ära, kuna mu ema mind vannitada tahtis.

— Mida sa enam eelistad, kuud või päikest?

— Narr, päike ei ole ju midagit, kuna ta paistab päeval, siis kui valge on, kuu aga valgustab öösi, kui on pime.

Küsimusi ad libitum*).

„Ah, papi“, ütleb väike Jaan ühel õhtul, „kas sa ei võiks mulle öelda, kus lõpeb mao keha ja algab saba?“

„Ära küsi rumalaid küsimusi, kui ma töötan, mu poeg,“ vastab isa, „või ma saadan su magama.“

Viis minutit vaikust. Siis:

*) ad libitum — lõpmatult, otsatult.

„Ah, papi, kui mul sukas tekib auk, kuhu läheb siis tükk, mis nüüd on auk.“

„Väikesed poisid ei pea mitte nii palju küsima!“ mõirgab papi. „Pea meeles, mis ma sulle ütlesin!“

Viis minutit vaikust. Siis:

„Aga papi, misjaoks väikesed poisid ei pea mitte nii palju küsima?“

Viis minutit hirmsat ulgumist. Siis — — —
Inglise keelest E—a.

Kirjavastuseid.

B. H. — Tallinnas. Saadetud töid katsume kasutada edaspidi.

H. K. — Tallinnas. „Ühest kevadest“ pole vastuvõetav oma süнге aine tõttu. Meeleldi ootame Teilt edaspidi mõnd jutustist, kuna omate võrdlemisi stiilset väljendusvormi. Sobivad on jutustis „Patrioot“ ja luuletis „Pühajärv“, mida katsume avaldada.

K. K. Haapsalus. Teie saadeti võiks sobida avaldamiseks järgneva aasta veebruarikuul ilmuvas „T. R.-de“ raamatu-aasta erinumbris. Soovitav, et töö ümber töötaksite ja veel midagi huvitavat lisan-daksite.

K. K. Võrus. „Lookesi koolist“ on asja-tult pikaks venitatud — katsetage mõne lühijutustisega!

M. L. Valgas. „Unistuste meloodia“ pole sobiv. Palume katsetada mõne õpilas-pärasema jutustisega — igatahes on Teil küllaltki omapärane ja nauditav stiil.

„Mikstumile“. „Mikstumi ruupori“ juht-kiri ei sobi. Valige mõni kohasem küsi-mus ja katsuge enamvähem kogu artikli piirides püsida vestestilsete väljenduste juures.

E. O. Tallinnas. „Jõulusõit“ on võrdle-misi stiilne, voolav, kuid kahjuks liiga „ma-gus“ ja idealiseeriv — katsetage mõne rea-listlikuma ainega! Luuletis „Mõte“ tun-dub väga raskepärasesena — töötage ümber ja püüdke väljenduda selgemini!

V. P. Nõmmel. „Lühike ülevaade lennu-

asjanduse arengust“ sobib. Ajakiri saadab artiklite autoreile tasuta ainult priieksemp-lari. Palume edaspidi saata kaastööd ka auto- ja raadioasjanduse alalt (lühemal kujul).

I. R. Petseris. Luuletisist sobivad „Õo-tares“ ja „Mu poisu on unine“ — aval-dame tulevikus. Palume jätkata!

R. R. Tallinnas. „Tydrukuke“ on õnnes-tunud ja ilmub. „Hall hommik“ ei sobi ebamäärase kolmanda salmi tõttu — kat-suge viimistella! Jutustise eest „Hull koer“ täname. Loodame ka tulevikus rohkesti kaastööd.

B. T. Tallinnas. „Kummalised geeni-ued“ tundub veidi monotoonsena oma puht-loendleva stiili tõttu, ka lõppsõna on eba-määrane — katsuge lühendada ja viimis-tella! Tulevikus loodame saada Teilt muu hulgas ka arvustusi.

M. I. Tartus, V. K. Tallinnas, V. L. Võrus, E. A. O. Haapsalus, O. T. Tartus, A. V. Saaremaal ja mit-med teised. Peate veel innukalt tööd tegema, kuna Teie saadetistes leidub nii stiililisi kui ka kompositsioonilisi puudusi — ligemas tulevikus hoiduge igatahes liiga raskepärasesest aine käsitlusest.

Toimetusele saadetud:

E. O. s. Tallinna Gustav Adolphi Gümnaa-siumi Õppurkonna häälekandja. Sügistalv 1935/36. Toimetus: R. Rebas (päätoimet.), Gutenberg, Lutherus, Pöhl, Siiberg, Švarz, Tammist, Tammiste ja Veebo (toimetuse liik-med). Hind 25 senti. Ajakirja võib tellida toimetusest (Tallinn, G. Adolphi Güm.).

Iil. Tartu Poeglastegümnaasiumi, -kesk-kooli ja -tehnikakooli Õpilaskonna ajakiri. Kooli 55. aastapäeva erinumber. November nr. 1. Toimetus: õpet. J. Adamson (vastutav toimet.), V. Valter (päätoimet.), L. Hindoala (tegevtoimet.), V. Birk (kunstiline nõuandja), G. Kiiman, O. Linde, A. Sarv, V. Siska ja J. Ärman (toimetuse liikmed). Hind 25 senti. Saada toimetusest (Tartu, Poeglastegüm.).

Toimetus: Harald Jänes — vastutav tegevtoimetaja, J. Nõmmik — kunstiline nõuandja, Oskar Parlo, Jaan Roos, Helene Tamverk, Aleksander Vaigla. Välja-andja: Eesti Keskkooliõpetajate Kogu.

Uus keskkooli- ja gümnaasiuminoorsoo ajakiri

„TULEVIKU RAJAD“

Ilmub käesolevast õppeaastast alates pidevalt. Õppetöö ajal ilmub ajakirja iga kuu üks number järgmiste kuude jooksul: sept., okt., nov., detsembr., jaan., veebr., märts, apr. ja mai.

„Tuleviku Radasid“ toimetab kuueliikmeline kolleegium, kuhu kuuluvad: H. Jänes (vastutav ja tegev toimetaja), J. Nõmmik, O. Parlo, J. Roos, H. Tamverk ja A. Vaigla, ja õpilastest koosnevad toimkonnad, millised on moodustunud juba paljudes linnades.

„Tuleviku Rajad“ sisaldavad artikleid noorsoo isetegevusest, kirjan-
dusest, kunstist, rahvusküsimusest, kehakultuurist, keeleuuen-
dusest, karskusaatest, noorkotklusest, skautismist jne.; jutus-
tisi, luuletisi, vesteid, matkakirjeldusi, loodusteaduslikke küsi-
musi käsitlevaid kirjeldusi; arvustusi kirjandusteoste kohta;
teateid ja juhiseid isetegevuse alalt, pilte ja karikatuure jne.
jne. Erilised nurgad tahetakse avada järgmiste alade jaoks:
sport, keeleküsimused, kirjandusarvustused, teater, loodustea-
duslikud küsimused, tehnika, raadio, foto, male, mõistatused,
õpilaste isetegevus, noorkotklus, skautlus, kodutütarde liiku-
mine jne.

Õpilased, vilistlased, õpetajad! Tehke kaastööd „Tuleviku Rada-
dele“! Kirjutage artikleid, arvustusi, jutustisi, luuletisi, matka-
kirjeldusi, tehnilisi ülevaateid, vesteid; tehke jooniseid,
linoollõikeid, karikatuure, kaanekavandeid; saatke teateid
ja ülesvõtteid õpilaste isetegevuse kohta jne.! Aidake kaasa
„Tuleviku Radadele“, nii et see muutuks mitmekesiseks noor-
sooajakirjaks, mis suudaks huvitada kõiki õpilasi!

Aidake kaasa „Tuleviku Radade“ levimisele!

Tellige ise ja hankige oma kaasõpilasilt ja vilistlasilt tellimusi! Levi-
tage „Tuleviku Radade“ üksiknumbreid. Tehke kõik, et „Tuleviku
Rajad“ leviksid laialdasestesse õpilasingidesse!

Kaastöö saata „Tuleviku Radade“ toimetusele Tartu, postkast 102. Tellimused ja kuulutused saata talitusele Tallinn, Väike-Pärnu mnt. 19a. Raha maksa posti jooksvale arvele nr. 315.

„Tuleviku Rajad“ maksavad:

sügispoolaasta (4 numbrit) — 90 snt., kevadpoolaasta (5 nr.) — 115 snt.,
kogu õppeaasta (9 nr.) — 2 kr., üksiknumber — 25 snt.

„Tuleviku Radu“ saab tellida ka igast postkontorist.

V60
2